

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. L. Neapolitana quindenniorum. De quindenniis, quæ domino directo debentur pro re emphyteutica per manum mortuam, An debeantur ubi ab initio, directè, & immediatè concessio facta est ipsi manui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

professoribus magis qualificatis, ut plurimum constitutam, unde in discursu habito, an petitus esset annuendum, varia fuerunt vota Jurisconsultorum in ea intervenientium; Ego enim & aliqui eramus in sensu, quatenus pertinet ad laudemium, illud deberi, quia licet *Amadeus de Ponte de laudem. quæst. 31. & Franch. decis. 447.* sentire videantur, illud esse solvendum ab hærede extraneo, qui aliàs ab intestato non fuisset in bonis emphyteuticis successurus, quod etiam tenent *Costa de portione raris quæst. 112. num. 15. cum seqq. & Gratian. discpt. 377. num. 3. cum seqq.*

Nihilominus contraria opinio quam tenent *Bald. in l. fin. n. 10. & Salicet. ibidem num. 11. Io. de Anania conf. 92. num. 1. Mantio. de tacit. lib. 22. tit. 35. num. 4. Cephal. conf. 699. num. 29. & 30. Anna alleg. 106. numer. 5. Sola ad Constitutiones Subaudia de jure emphyt. glos. 1. num. 19. & 20. Rot. dec. 152. num. fin. par. 2. rec.* videbatur magis vera & rationabilis, ex ea viva ratione, quod laudemium solvendum non est nisi per eos, qui indigent domini assensu, ut in emphyteutas recognoscantur, qualis consensus non exigitur in personis in investitura comprehensis, cum illum habeant generalem ab initio, Et ideo cum in emphyteusi hæreditaria concessa pro hæredibus quibuscumque, hæres universalis dicatur comprehensus, non videtur, ubinam fundata sit hæc differentia inter hæredem ab intestato & testamentarium.

Et quamvis pro dicta differentia ratione assignari valeat illa verisimilis voluntatis concedentis, quod scilicet cogitaverit solum de legitimis hæredibus, quos ita generaliter sibi cognitos & dilectos declaravit, non autem de prorsus extraneis ex testamento vocatis; Replicabam tamen, quod cum ageretur de concessione habente gratiam responsionem correspondentem fructibus, unde dici non potest merum beneficium, seu mera gratia concedentis, cujus sola voluntas spectanda sit, sed potius actus correspondens, idcirco non unius tantum, sed utriusque contrahentis voluntas est attendenda ad text. in l. inter stipulantem §. 1. ff. de verb. obl. DD. de quibus *Mantio. de tacit. lib. 2. tit. 4. Altograd. conf. 13. num. 15. & seq. lib. 2. Rota in Romana augmenti dotis 9. Junii 1659. coram Berolagna.*

Et consequenter potius dicendum est, verisimilem voluntatem acquirentis, stipulando pro hæredibus quibuscumque fuisse acquirendi omnimodam disponendi libertatem absque alio onere, atque præsumptio est, potius ad testamentarios ut potè magis dilectos, & ejus voluntatem expressam habentes, quam ad intestatos habentes solum voluntatem præsumptam cogitasse, cum sepius ignoti vel abhorriti intestatas successiones habere soleant.

Aliis verò, ex præmissis auctoritatibus placebat contraria opinio, ita ut nulla capi potuerit resolutio. Quare concordatum fuit audiri sensum cujusdam Auditoris Rotæ, qui forsitan communicato puncto in Tribunali, ut est stylus, respondit, se aliquam habere difficultatem, atque punctum videri dubium, unde suasit concordiam ex meo etiam voto sequutam, non quod difficultas videretur considerabilis, sed quia agebatur de re modica, ob quam cum tanto Cardinali non expediebat Confraternitati litem suscipere, sed potius ita ejus benevolentiam captare, cum hæc sit basis Ecclesiarum, & piorum locorum, unde propterea semper increpare soleo Ecclesiarum & piorum locorum administratores, quod freti privilegiis, in jure Ecclesiæ

& pia causa tributis cum nimio zelo rigorosam illorum observantiam exigant, cum Ecclesia potius quam privatus, humaniorem, ac benigniorem partem contra seipsum, ex meo sensu sequi debeat, pro obtinenda laicorum benevolentia, à qua omne temporale, quod possidet, agnoscere debet.

Quoverò ad alium punctum quinquenniorum, pariter vota dissonantia fuerunt, Aliqui enim credebant minus illa deberi, neque dominum compellere posse pium locum ad rem dimittendam extram manum mortuam, eò quia Confraternitas esset laicalis, ac etiam stante quod ageretur de emphyteusi perpetua, & hæreditaria transitoria in quoscumque ex deductis per *Gregor. & adden. dec. 520. Gratian. discpt. 481. num. 6. & 66. Buratt. dec. 394. num. 5. Hodier. ad Surd. dec. 33. numer. 18. cum seqq.* Sed major pars, cum qua ego in hoc puncto concurrebam, tenuit contrarium, quia idem *Gratianus* testatur de facto id non servari, idemque tenet *Fulg. de success. quæst. 14. numer. 8. & tit. de alienat. quæst. 1. num. 24. prout de factò ita servatur.*

Opinionem autem contrariam, dicebam intelligendam esse ad effectum, ut dominus pati debeat rei permanentiam penes Ecclesiam, seu manum mortuam, quinquenniorum oblatione contentus, & nè possit præcisè cogere ad dimittendum; Atque in hoc dicebam versari differentiam inter emphyteusim perpetuam hæreditariam, & alteram pro solis hæredibus sanguinis, seu ad certas generationes concessam, ut isto secundo casu, simpliciter & indefinitè Ecclesia vel manus mortua sit incapax successione, quia non solum obstat desperatio laudemiorum, sed etiam desperatio devolutionis ob lineam finitam, dum Ecclesia nonquam moritur, cui secundo præjudicio cum quinquennis non consultitur, secus autem in prima specie, in qua licet detur etiam casus devolutionis, quando cessantibus omnibus legitimis successoribus hæreditas defertur ad fiseum, nihilominus videtur præjudicium satis leve & remotum tanquam in casu nimis raro, ideoque non habendum in consideratione, atque manus mortua offerens laudemiam admitti debet ad continuandam retentionem bonorum, sed sine quinquennis remanet præjudicium clarum, etiam in emphyteusi hæreditaria, ob cessantem spem laudemiorum, dum Ecclesiæ & pia loca ex legali prohibitione nunquam alienant, & ita sequutum fuit.

NEAPOLITANA QUINDENNIO RVM

PRO
MONASTERIO S. GAUDIOSI
CUM

MONASTERIO
S. AGNELLI NEAPOLIS.

*Casu disputatus in Rota, & non resolutus,
deinde concordatus.*

De quinquennis, quæ domino directo debentur pro re emphyteutica per manum mortuam, An debeantur ubi ab initio, directè, & immediatè concessio facta est ipsi manui

mot.

mortuæ absque ejus conventionem, seu reservationem, Et quomodo illa regulanda sint circa tempus, in quo præstari debeant.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De introductione quindenniorum in materia emphyteutica & ratione introductionis.
- 3 Per hanc introductionem temperatus est rigor juris prohibendi transitum bonorum emphyteuticorum ad manus mortuas.
- 4 Quod hæc introductio sit æqua & rationabilis.
- 5 Sed quod non habeat locum ubi concessio ab initio directè facta est Ecclesiæ & manui mortuæ.
- 6 Concedens inhabili seu incapaci censetur ita cum eo dispensare.
- 7 Quindennia de jure incognita, idcirco strictè & rigorosè in eis procedendum.
- 8 De ratione differentie inter materiam beneficiale & emphyteuticam.
- 9 An in quindennis emphyteuticis circa tempus procedendum sit cum eisdem terminis beneficiabilibus.

D I S C. L.

Vsq̄ ab anno 1581. Monasterium Monialium S. Gaudiosi Neapolis concessit in emphyteusim perpetuam quædam bona Monasterio S. Agnelli Canoniorum Regularium ejusdem Civitatis, sub annuo canone, de anno 1599. ex transactione adacta, ob devotionem intentatam ob canones non solutos. Cumque à dicto tempore, usque ad annum 1646. aliud motivatum non esset circa quindennia, super istis de hoc anno Monasterium dominus directus litem introduxit coram Nuncio Apostolico, à quo sententiam favorabilem reportavit, & introducta per appellationem causa in Rota coram Albergato, illaque proposita sub die 18. Maii 1654. ob articuli novitatem, dilata fuit resolutio, ac dictum, quod per omnes Dominos videretur, unde hæc Rotæ ambiguitas utrique parti æqualem intulit timorem qui, consulentibus etiam utriusque respectivè defensoribus, causavit concordiam, quæ controversiæ finem dedit.

In hac igitur disputatione, scribentes pro Monasterio emphyteuta reo convento, non controvertēbant veritatem conclusionis in genere, super qua ego & cæteri pro Monasterio domino directo actore fundamentum constituēbamus, quod scilicet domino directo non prohibente permanentiam bonorum penes manum mortuam, ut de jure prohibere posset, illi debeantur quindennia, ita nuncupata, ac etiam in hac emphyteutica materia introducta adinstar illorum quindenniorum, quæ Cancellariæ Apostolicæ solvuntur pro Beneficiis vel Monasteriis alicui Collegio, vel alteri manui mortuæ perpetuo unitis, in recompensam annatarum, aliorumque emolumentorum, quæ Annatistis ac officialibus Cancellariæ aliis debita essent in casu vacationum & provisionum respectivè, quatenus unio facta non esset, tanquam ex identitate rationis, in recompensam scilicet laudemiorum à domino directo percipiendorum in casu alienationis, seu etiam juxta unam opinionem, transitus ad extraneos hæredes, juxta decisiones in Neapolitana laudemis Card. de Luca de Emphyteusi Pars II.

10. Decembris 1639. & 23. Febr. 1640. coram Cerro, & 14. Decembris ejusdem anni 1640. coram Coccino, quarum duæ priores impressæ sunt apud Marin. resol. quotid. 235. num. 19 & 22. Tertia verò est impressa par. 9. rec. decis. 494. ubi etiam est repetita secunda decisio in ordine 474. Et ex qua introductione moderno tempore temperatus est dictus antiquus rigor legalis prohibendi permanentiam hujusmodi bonorum penes manum mortuam, quoties cessat pactum speciale, ac agitur de emphyteusi hæreditaria ad quoscumque transitoria, ut in Placentina disc. 28. ac etiam disc. preced. & in aliis hoc tit. pluries.

Dicebant tamen, & meo iudicio satis probabiliter (unde cum motivum me torqueret, omnino actori consului concordiam,) id rectè procedere, quando ageretur de concessione ab initio facta personæ privatæ, à qua præter domini intentionem, ad manum mortuam ex successione vel alio casu bona transferint, ob duplicem rationem tunc militantem, ob quam præsertim dicta decis. 494. par. 9. rec. num. 12. firmatur hujusmodi quindenniorum introductionem æquam ac rationabilem esse, Unam scilicet, quod dominus directus concedendo bona personæ privatæ, verisimiliter cogitare ac sperare potuit, ultra ordinarium emolumentum canonum, aliud extraordinarium emolumentum laudemiorum in casu alienationis vel alterius transitus ad extraneos, quod dici non potest, ubi ab initio, directè & immediatè concessio fit Ecclesiæ seu Ecclesiastico loco, in quo non datur casus successionis, neque regulariter ille alienationis ob istius prohibitionem per sacros canones, & Apostolicas Constitutiones, ut ponderatur in dictis decisionibus præsertim dicta decis. 494.

Et alteram, quod quando bona casualiter, ac præter concedentis intentionem à manu privata ad mortuam seu Ecclesiasticam transeunt, dominus de jure ob dictum præjudicium potest id prohibere, & cogere ad ponendum intra annum extrâ manum mortuam, ut in dicta Placentina, in Mediolanen. & frequenter in aliis hoc tit. & in eisdem decisionibus supra allegatis, ideoque si id permittit ex quadam æquitate, ista exercenda non est cum ejusdem domini ita æque agentis præjudicio, ut in allegatis decisionibus ponderatur, quæ ratio pariter cessat, ubi concessio facta est directè & immediatè ipsi manui mortuæ, quoniam sine dubio concedens prohibere non potest, nè possideat ille, cui ipse concessit, quia scienter concedens aliquid personæ inhabili, seu incapaci, ita per actum occultum dispensationis, cum eo dispensare dicitur, illumque habilem & capace reddere, quoties id pendet ab ejus potestate, quia nempe in privatis incapacitas solum ejus interesse percutiat, ex ductis per Gregorium & adden. decis. 109. numero 8. 9 & 13. ubi de materia cum declarationibus. Fortius verò præmissa procedere observabam, quoniam cum istud quindenniorum onus in jure ignotum sit, idcirco strictè & rigorosè in eo procedendum esse firmatur in specie apud Seraph. decis. 1410.

Et quamvis ego scribens tanquam Advocatus pro evitando objecto, quod ut dictum est, satis me torquebat, præter genium & stylum, insisterem in solo usu pragmatico moderno tempore magis frequenter & placito, quod scilicet dum per dictas decisiones, quæ sunt hujus materiæ magistræ, æquiparantur termini beneficiales, ac emphyteu-

phyteutici, atque firmatur hujusmodi quindennia emphyteutica debent ad instar illorum, quæ in Cancellaria solvuntur pro Beneficiis unitis, idcirco consideratio admittenda non erat, quoniam beneficia non transeunt casualiter, & præter Papæ intentionem à persona privata ad manum mortuam, sed directè & immediatè, eodem modo quo præfens concessio facta erat, & consequenter idem dicendum, veniret ex regula æquiparatorum, quorum idem debet esse iudicium ex collectis per *Barbof. axiom. 14.* unde transcribendo solent scribentium informationes allegationibus repleti.

Nihilominus responsio mihi non placebat ex diversa pariter ratione, quoniam in Beneficiis, concessio seu unio, non fit per ipsos Annatistas & Officiales, dum fit per Papam, ipsi insens, sed quia isti habent officia titulo oneroso, omnisque ratio exigit, ut gratia Principis non debeat esse tertio præjudicialis, eique tollere jus ex causa onerosa competens, idcirco de ejusdem Papæ consensu ita implicito, cum Dataria seu Cancellaria dicatur ejus organum, id introducendum est pro dictorum officialium relevatione, & indemnitate; Quæ ratio adaptabilis non est ad hanc facti speciem, dum concessio manui mortuæ facta est per ipsummet dominum, qui hoc præjudicium prævidere debuit, & potuit; Ac etiam quia verisimile est, ut ejus tanquam jam prævisi ratione, concessio facta sit pro aliquo majore canone, quàm facta esset privato, à quo dictum alud emolumentum sperari potuisset.

Unde propterea, reflectendo ad veritatem, mihi videbatur probabilitatem alteri parti magis assistere, potissime verò stante subsequuta observantia, quæ juxta receptissimam propositionem in foro quotidianam, dicitur optima interpretis, nedum voluntatis morientium, sed etiam contrahentium, aut aliàs quomodolibet disponentium. Ideoque considerabam dictam Cancellariæ Apostolicæ consuetudinem, fuisse quidem originem, seu causam introductionis hujus alterius consuetudinis in materia emphyteutica, sed discretivè, & ut unius vel alterius subjectæ materiæ qualitas exigit, non autem ut rigorosè intrare debeat regula comparatorum, seu subrogatorum, &c.

Hinc etiam, occasione hujus disputationis, ponderabam erroneum pro meo iudicio videri istud quindennium emphyteuticum regulare cum altero beneficiali de 15. in 15. annos, ibi enim cum beneficia conferantur ad vitam unius personæ, quam non egrediuntur, idcirco rationabiliter, capiendum quamdam mediam viam uniformem regulatam à dispositione, vel ratione textus in *l. hereditatum ff. ad legem salicidiam*, dictus terminus præscriptus est, quæ ratio bene militaret in hac materia emphyteutica, quando, vel ex consuetudine, vel ex lege investituræ, quilibet successor teneretur petere renovationem, atque pro ea laudemium seu aliud emolumentum solvere, prout dispositum est in feudis, in quibus loco dictæ renovationis successit relevium ex deductis in *Campanien. relevii sub rit. de feudis disc. 28.* sed ista circumstantia cessante, talis comparatio non bene intrat, quoniam succedentibus hæredibus sanguinis, nullum laudemium solvendum est, atque adhuc est sub quæstione, an solvi debeat per hæredem extraneum, utpote in investitura emphyteutis merè hæreditariæ comprehensum, ex iis, quæ habentur *disc. præced.* unde spes laudemiorum restringitur ad solum casum alienationis, vel summum ad alterum prædictum successionis extraneorum; Igitur incongruum est

istum casum regulare cum dicta alia regula fundata in sola vita unius personæ, sed potius omnino placeant ponderata per *Fontanell. de part. claus. 4. gloss. 12. num. 23.* ut scilicet pro singulorum casuum & bonorum qualitate ac circumstantiis id prudentis Judicis arbitrio singulis 30. vel 50. annis, ac plus & minus respectivè decidendum sit.

ROMANA PRÆLATIONIS.

PRO

CATHARINA TESTONA.

CUM

MARCHIONE PALUTIO.

Casus disputatus in Rota incertus est exitus, forsitan fortius per concordiam.

Prælatio competens Domino directo an procedat in venditione sub hasta facta ad instantiam ejusdem Domini; Et de termino duorum mensium quomodo currat.

SUMMARIUM

- 1 **F**acti series.
- 2 An jus prælationis competat in venditione sub hasta.
- 3 Ubi etiam retractus vel prælatio in dicta venditione competeret, adhuc cessat, ubi sub hasta sit ad instantiam ipsius cui retractus comparat.
- 4 Prælatio non competit Domino in alienatione facta inter comprehensos in investitura.
- 5 Quando incipiat currere terminus duorum mensium Domino concessus ad prælationem.

DISC. LI.

Archio Palutius, creditor pro canonicis decursis in summa scut. ferè 500. debitis per Vallettam pro vinea de ejus directo dominio, mandatum executivum obtentum, exequi & consumari curavit super eadem vinea, subhastata, & Testonæ, vel ejus auctori deliberata, quibus sequutis, prælatione Domino competentè in vim *l. fin. C. de jur. emphyt.* intentavit, atque ab A. C. obtinuit introductaque per appellationem causa in Rota coram *Verospio*; Pro Testona scribens dicebam, quod licet clara sit dispositio *text. in d. l. fin.* super prælatione Domino directo competente & de qua *Capic. & adden. dec. 99. Girb. dec. 52. numer. 1. Capic. latr. dec. 46. num. 15. cum seqq.* qui alios cumulant.

Omissaque inspectione, an retractus ex jure communi vel municipalis alicui competentis, procedat in venditione, quæ Judicis auctoritate & sub hasta sequatur, in qua negativam in puncto juris veteriorem firmant *Specul. in tit. de rescin. vendit. §. nunc videndum numer. 20. Roman. cons. 107. Gratian. alios congerens discept. 544. num. 46. & seqq. Schrader de feud. par. 8. cap. 7. num. 34. Aponi. de potestate Proreg. tit. de divers. provis. §. 1. num. 11. & dec. 11. Capic. latr. consuls. 27. n. ult. & consuls. 96. n. 34.* ac etiam deductum est *sub rit. de servitutibus ad materiam*